

Professionals malgrat i gràcies a la Facultat

L'alt grau d'inserció laboral dels llicenciats contrasta amb la valoració negativa que fan de la seva formació acadèmica

—Ferran Lalueza i Bosch—

Becari de Formació d'Investigadors de la DGU adscrit al departament de Periodisme de la UAB

Acabat el COU, passa a la Facultat els cinc anys previstos en el pla d'estudis i acaba la carrera quan en té 24. Els primers cursos ha dedicat a la Universitat tot el seu temps, però després compagina l'activitat estudiantil amb altres tasques per tal d'entrar en el món professional. No té grans coneixements de llengües estrangeres ni tampoc d'informàtica, ja que rarament segueix cap tipus de curset. Uns anys després de deixar la Facultat, i tot i haver assolit cert grau d'independència econòmica, continua solter i vivint amb els seus pares, que són de categoria social mitjana-treballadora i només han cursat estudis primaris. Aquest és el perfil tipus del llicenciat en Ciències de la Informació —secció Periodisme— per la Facultat d'aquesta especialitat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), segons l'estudi realitzat per un equip investigador de l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la mateixa Universitat.

Pel que fa als llicenciats en la secció de Publicitat, el perfil presenta algunes variacions. D'entrada, acostuma a ser una dona (62% de dones enfront del 55% que trobem a Periodisme). Nascuda i resident a Barcelona, també viu, tot i ser econòmicament independent, amb els seus pares, però aquests tenen un nivell d'estudis superior als primaris i són d'una categoria socio-professional mitjana-alta.

Malgrat pertànyer, doncs, a un segment social més benestant, compagina estudis i feina des del primer any de la carrera per assolir coneixements pràctics i donar els primers passos en el món professional. Ara treballa a l'empresa privada i presenta una considerable mobilitat laboral, que —tot i que considera que el fet de ser dona pot afectar negativament la seva promoció professional— té un caire marcadament ascendent.

La proporció periodistes/publicistes entre els llicenciats era, en la promoció estudiada (1986-87), de tres a un a favor dels primers. En les últimes promocions s'accentua, però, la tendència a esdevenir de dos a un.

El nou pla d'estudis

5è Quadrimestre
—Introducció a l'ordenament jurídic. 5c.
—Producció periodística. 5c. (T)
—Comunicació i educació. 5c. (Op. Alt.)
—Comunicació Política. 5c. (Op. Alt.)
—Semiòtica de la comunicació. 5c. (Op)
—Literatura catalana contemporània. 5c. (Op)
—Edició en premsa. 5c. (Op)
—Edició en premsa. 5c. (Ob)

— Un estudi realitzat per un equip de l'ICE de la Universitat Autònoma esbossa el perfil tipus dels llicenciats en Periodisme o Publicitat —

El nou pla d'estudis

—Projectes i gestió de l'empresa informativa. 10c. (T)
—L'entrevista i el reportatge radiofònic. 5c. (Ob)

6è Quadrimestre
—Relacions internacionals. 5c. (Op)
—Sistema polític espanyol i català. 5c. (Op)
—Mètodes i tècniques d'inv. en com. de masses I. 5c. (Ob)
—Recepció de la comunicació i opinió pública. 5c. (Op)
—Llenguatge d'espec. en català en periodisme. 5c. (Op)
—Periodisme especialitzat I. 10c. (T)
—Disseny gràfic i direcció d'art en premsa. 5c. (T)
—L'entrevista i el reportatge televisiu. 5c. (Ob)

7è Quadrimestre
—Regulació juríd. de la llibertat d'express. (T)
—Història del periodisme. 5c. (T)
—Mètodes i tècniques d'invest. en com. de masses II. 5c. (Op)
—Periodisme especialitzat II. 5c.
—Informació espec. en mitjans àudio-visuals. 5c. (Op)
—Ta. i tècnica dels programes informat. telev. 10c. (Ob)
—Ta. i tècnica dels programes informat. radiof. 10c. (Ob)

8è Quadrimestre
—Política internacional europea. 5c. (Op. Alt.)
—Sistemes polítics comparats. 5c. (Op. Alt.)
—Economia d'Espanya i Catalunya. 5c. (Op. Alt.)
—Polítiques de comunicació. 5c. (T)
—Estadística aplic. a la inv. en com. de mass. 5c. (Op. Alt.)
—Seminari sobre qüestions d'actualitat. 2c. (Op.)
—Periodisme d'investigació 5c. (Op.) ●●●

Itineraris de formació i ocupació

Josep M. Masjuan, Jesús Vivas i Miquel Zaldívar, autors de l'estudi de l'ICE, han volgut esbrinar quins són els diferents itineraris de formació i ocupació seguits pels titulats en diverses especialitats universitàries. L'estudi, fruit d'un conveni de col·laboració entre el Departament d'Ensenyament de la Generalitat i la UAB, analitza l'adequació dels titulats al mercat de treball a partir de la formació rebuda en les diferents institucions acadèmiques, com també les estratègies seguides per aquests joves per adaptar-se a les necessitats específiques dels sectors productius i de serveis en els quals s'insereixen.

De la investigació es desprèn que més de la meitat dels llicenciats en Ciències de la Informació estudiats coincideixen a dir que els coneixements assolits en la carrera els han resultat poc útils en la seva tasca professional. Aquesta consideració negativa dels estudis és més accentuada en el cas dels publicistes, el 10% dels quals considera que, de fet, el que han après a la Facultat no els ha servit gens ni mica. Tot i això, més de la meitat dels llicenciats enquestats es consideren molt capacitats per al

bon exercici de la seva feina actual, i el 92% de la resta es considera bastant capacitats. Aquesta percepció subjectiva de la pròpia capacitat contrasta amb la baixa consideració *utilitària* que els mereix la Facultat, especialment si considerem que el 71% dels periodistes i el 54% dels publicistes no han realitzat cap curs no universitari (quasi la meitat dels que n'han fet algun l'han fet en el camp dels àudio-visuals: fotografia, vídeo, producció radiofònica, realització...).

Pel que fa a les assignatures concretes cursades a la Facultat, l'estudi inclou un rànquing d'utilitat de cara a l'exercici professional a partir de l'opinió dels enquestats, que en tots els casos s'havien llicenciat entre tres i quatre anys abans d'omplir el qüestionari o de respondre a l'enquestador. Les assignatures que han estat considerades més útils són les que genèricament se centren en la Redacció Periodística i en la Ràdio. En el cantó oposat, les considerades de menys utilitat són Teoria de la Comunicació Social, a la secció de Periodisme de cinquè, i Semiótica de la Comunicació de Masses, assignatura que tant els estudiants de Publicitat com els de Periodisme poden cursar a quart. Probablement no és casual que les assignatures

— Les tres quartes parts dels llicenciats en Periodisme assoleixen una bona feina entre tres i quatre anys després d'acabar els estudis —

més mal considerades tinguin un caràcter marcadament teòric enfront del caire eminentment pràctic de les assignatures considerades més útils. De fet, una de les demandes més generalitzades que es desprenen d'aquesta investigació és la de potenciar els aspectes pràctics en la formació dels futurs llicenciats en Ciències de la Informació. Quasi el 40% dels llicenciats que es creuen poc o gens capacitats per al bon desenvolupament de les tasques que actualment fan considera que la solució a la seva inadequació passa necessàriament per l'assoliment de més pràctica, de més experiència. Els curssets d'especialització (mestratges, postgraus...) i la formació específica en temes no tractats en la carrera (idiomes, informàtica, administració d'empreses...) serien altres vies proposades pels enquestats per superar, *a posteriori*, els déficits de la seva preparació acadèmica.

Una bona inserció laboral

En la banda positiva, cal dir que quasi les tres quartes parts dels llicenciats en la secció de Periodisme han assolit, entre tres i quatre anys després, una bona inserció laboral (entenent per "bona" la inserció que els permet realitzar la feina per a la qual s'han preparat o, en tot cas, una feina d'alt nivell). El percentatge àdhuc augmenta en la secció de Publicitat, on el 83% dels llicenciats estudiats està professionalment ben inserit. En el cas dels periodistes, s'ha detectat certa influència dels factors sexe i origen social en la inserció, essent aquesta més elevada

entre els homes de classes mitjanes.

La taxa d'atur dels llicenciats estudiats és, però, del 5,3% pels periodistes (força alta respecte a la mitjana), i del 3,3% pels publicistes. Malgrat això, en general els llicenciats d'ambdues especialitats, un cop acabada la carrera, s'insereixen en el món laboral en poc més de dos mesos. Des de la llicenciatura fins al moment de l'enquesta (tres-quatre anys), al voltant del 80% dels enquestats no ha estat inactiu més de sis mesos.

Dins d'una escala de l'1 al 10, la immensa majoria dels llicenciats (el 82%) ha puntuat l'assoliment de les seves aspiracions de promoció professional amb valors que van del 5 al 8.

També, cal pensar, però, que a quasi la meitat dels llicenciats en Ciències de la Informació no se li va requerir el títol obtingut com a requisit formal necessari per a l'obtenció de la feina que actualment fa. No ens ha d'estranyar, doncs, que el 64% dels enquestats consideri que deu la seva actual situació professional a la pròpia experiència laboral, enfront de tan sols l'11% que l'atribueix al seu currículum acadèmic (la resta pensen que els factors determinants han estat les relacions socials o familiars, l'atzar o altres circumstàncies diverses).

En tot cas, els periodistes pensen que l'aspecte en el qual la Facultat els ha preparat millor és —la formació teòrica a part— la capacitat de treballar en grup. Consideren, en canvi, molt fluixa la seva formació en les capacitats de gestió, iniciativa, decisió i risc. Els publicistes, d'altra banda, coincideixen en el que s'ha dit pels periodistes i es queixen, a més, del poc paper que tant l'adaptació a les noves tecnologies com

El nou pla d'estudis

—Periodisme precisió. 5c. (Op. Alt.)
 —Taller de Redacció de Premsa. 10c. (Op.)
 —T.R. de Ràdio. 10c. (Op.)
 —T.R. de Televisió. 10c. (Op.)
 —Ta. i tècnica retransmissió esportiva en RTV. 5c. (Op. Alt.)

Llicenciatura en publicitat i relacions públiques

1r Quadrimestre
 —Ha. del món actual. 5c. (T)
 —Introducció a l'economia 5c. (Ob)
 —Ta. i estructura de la publicitat i RR.PP. 10c. (T)
 —Llengua catalana (estàndard escrit). 5c. (T)
 o
 —Llengua espanyola I. 5c. (T)
 —Estàndard oral. 5c. (T)
 o
 —Llengua espanyola oral 5c. (T)

Els titulats en xifres

Dels 150 alumnes que ja fa més de vint anys que es matricularen al curs inaugural (1971-72) de la flamant Facultat de Ciències de la Informació de la UAB, tan sols 116 es van llicenciar cinc anys després. Aquests 116 ex-alumnes constitueixen la primera fornada de llicenciats (promoció 1975-76) del centre. De llavors ençà el nombre de promocions que han estat llicenciades per aquesta Facultat puja a 16, tot incloent-hi la dels pioners i la darrera (1990-91). Els alumnes que s'han anat llicenciant en alguna d'aquestes 16 promocions fan ara per ara un total de 4.721, dels quals 939 (un 20%) han optat per especialitzar-se en Publicitat, en comptes de fer-ho en Periodisme. En la recerca de la llicenciatura anhelada, els 3.776 alumnes matriculats a la Facultat aquest curs compten amb el suport i l'ajut de 171 professors, xifres que suposen una mitjana de 22 alumnes per cada professor. La mitjana d'alumnes per professor actual (1991-92) és, per tant, lleugerament superior a la del curs inicial (1971-72) de la Facultat: 18,75 alumnes per cada professor. Val a dir que aleshores eren 8 els professors que atenien les ànsies de saber dels 150 primers alumnes del centre. Ja per acabar, cal dir que els alumnes doctorats per la Facultat han estat 70. El primer (Emili Prado, 1982) dedicà la tesi doctoral al món de les ràdios lliures. El més recent (Joan Manuel Blanco, 1992) l'ha centrat, deu anys després, en els llibres d'estil. Els temps canvien.

Curs	Matriculats	Llicenciats	Doctorats
71-72	150	—	—
72-73	690	—	—
73-74	854	—	—
74-75	1.467	—	—
75-76	2.008	116	—
76-77	2.202	188	—
77-78	3.129	129	—
78-79	2.877	151	—
79-80	3.417	259	—
80-81	3.706	296	—
81-82	2.507	364	7
82-83	2.575	207	3
83-84	2.733	274	3
84-85	2.909	311	1
85-86	3.103	355	4
86-87	3.262	416	7
87-88	3.329	355	7
88-89	3.566	351	9
89-90	3.757	423	11
90-91	3.819	526	11
91-92	3.776	—	7
TOTAL	—	4.721	70

El nou pla d'estudis

—Teoria i pràctica de la redacció periodística. 10c. (T)

2n Quadrimestre

—Mov. estètics moder. i pub. 5c. (Ob)

—Economia aplicada a l'empresa. 5c. (Ob)

—Ha. general de la comunicació. 5c. (T)

—Teories de la comunicació I. 5c. (T)

—Introducció a la creativitat publ. 10c. (Ob)

—Disseny, composició visual i tecnol. en premsa. 5c. (T)

—Redacció i locució en mitjans àudio-visuals. 5c. (T)

3r Quadrimestre

—Estructura social. 5c. (T)

—Introducció a l'estadística aplicada. 5c. (Ob)

—Teories de la comunicació II. 5c. (Ob)

—Comunicació corporativa. 5c. (T)

—Introducció a la mercadotècnia. 10c. (Ob)

—Teoria i tècnica del llenguatge radiof. 5c. (T)

—Teoria i tècnica del llenguatge televisiu. 5c. (T)

4t Quadrimestre

—Introducció a la psicologia. 5c. (Ob)

—Ha. de la publicitat i les RR.PP. 5c. (Ob)

—Mètod. i tecn. d'inv. en com. de masses I. 5c. (Ob)

—Aplicació estadística a la inv. públic. 10c. (Ob)

—Documentació informativa. 6c. (T)

—Ta. i tècnica de la fotografia. 5c. (Ob)

—Introducció a la ta. i tècniques cinematogrà. 5c. (Ob)

5è Quadrimestre

—Sociologia del consum. 5c. (Ob)

—Psicologia de la percepció. 5c. (Op)

—Estructura de la comunicació de masses. 5c. (Op)

—Estratègia i planificació de mitjans publi. 5c. (Ob)

—Introducció a la invest. de mitjans public. 5c. (T)

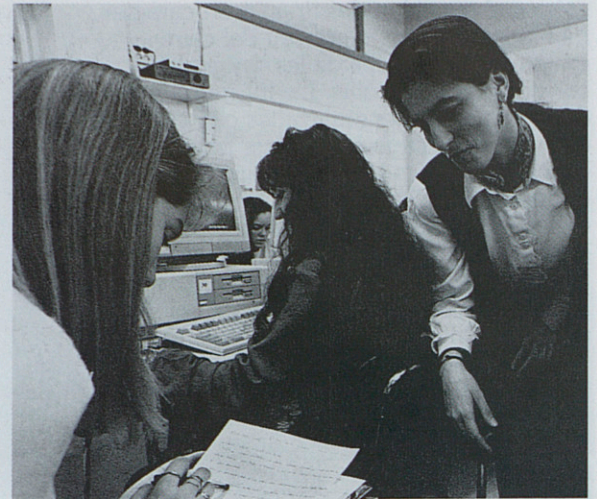
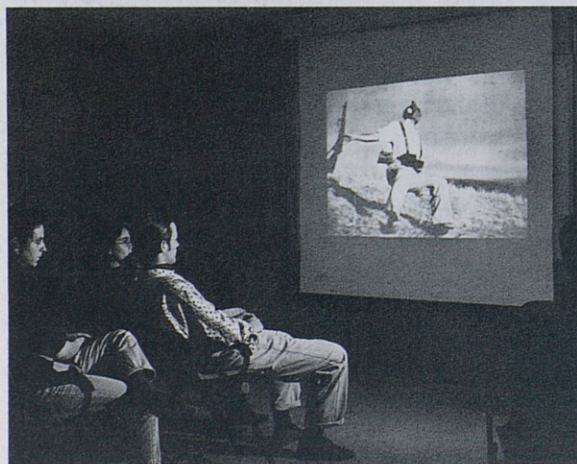
les pràctiques específicament centrades en la seva especialitat tenen en la formació rebuda. La valoració que fan els llicenciats de la seva preparació acadèmica es podria resumir en les dades que segueixen. Dels periodistes, el 5,4% considera que la qualitat de la formació universitària ha estat molt dolenta, el 20,2% que ha estat dolenta, el 57,4% creu que és regular i el 17,1% la considera bona. Ningú no creu que hagi estat molt bona. Pel que fa als publicistes, aquests són encara més crítics amb la Facultat. L'11,7% pensa que la formació és molt dolenta, el 35% la considera dolenta, el 46,7% regular i el 6,7% bona. Tampoc no hi ha cap publicista que opini que la qualitat de la formació universitària sigui, en aquest camp, molt bona.

Professionals satisfets

Deixant de banda les consideracions dels llicenciats envers la formació acadèmica que obtingueren a la Facultat per centrar-nos ja plenament en la seva experiència laboral, és bo constatar que unes dues tercers parts dels enquestats estan satisfets (força o molt) amb la retribució econòmica que reben per la seva feina. El percentatge de satisfets augmenta —sobretot entre els publicistes— a l'hora de valorar el contingut i la qualitat de la tasca. Pel que fa a les condicions d'estabilitat i seguretat de l'ocupació, però, només el 65% dels periodistes les considera satisfactòries. En canvi, dels publicistes enquestats, és el 81% el que es mostra satisfet respecte d'aquests factors.

En relació amb les darreres dades esmentades, cal tenir present que —segons l'enquesta— només el 44,7% dels periodistes i el 57% dels publicistes treballen amb contracte fix. La resta té contractes eventuais o de pràctiques. El 6% dels periodistes, a més, treballen sense cap tipus de contractació formal, fenomen que no s'aprecia entre els publicistes.

En el que sí coincideixen periodistes i publicistes (més del 90% d'ambdós sectors així ho veuen) és que la seva ocupació actual suposa una substancial millora econòmica respecte a la seva

primera feina. Malgrat això, entorn del 20% dels llicenciats per la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB recorren a la pluriocupació per arrodonir el seu sou. Pel que fa a les millores de categoria professional respecte a la primera feina, quasi un 80% dels llicenciats les han experimentades. Les millores relatives a l'augment de l'interès que desperta la feina actual en comparació amb la primera ocupació, per últim, són més freqüents entre els publicistes (82%) que entre els periodistes (62%).

Cambres i carters

La tècnica emprada pels investigadors de l'ICE per a la recollida de les dades que han fet possible aquest article ha estat l'enquesta. Quasi la meitat dels alumnes llicenciats per la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB en la promoció 1986-87 (juliol i setembre de 1987) van ser enquestats per correu, per telèfon o mitjançant enquestador directe (en persona) entre els mesos de maig i juliol de 1991. Els investigadors han lliurat recentment les conclusions del seu estudi al Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

L'error màxim de l'enquesta, prenent les dades globals de les diferents titulacions estudiades, és de $\pm 3,9\%$, essent el nivell de confiança de dues sigmes (probabilitat del 95,5%). El marge d'error augmenta, però, en manejar separatament les dades d'una de les facultats que s'analitzen en l'estudi de l'ICE.

La investigació és tan completa i detallada, que inclou un apèndix amb la llista descriptiva de les feines que actualment realitzen tots i cadascun dels titulats estudiats. La major part dels llicenciats en Ciències de la Informació (el 76% dels periodistes i el 83% dels publicistes) exerceix alguna feina vinculada amb els estudis que han seguit. Tot i això, i encara que sigui a títol purament anecdòtic, costa resistir-se a revelar que entre els titulats hi ha qui es guanya la vida fent de carter, de cambra, de visitador mèdic i fins i tot de gerent d'empresa. ●

— La relació de tres a un entre periodistes i publicitaris s'està convertint últimament en una proporció de dos a un —